

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2016 r.

Pozycja 342

POSTANOWIENIE z dnia 12 kwietnia 2016 r. Sygn. akt Ts 349/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący i sprawozdawca
Andrzej Wróbel
Marek Zubik,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 398²³ § 1 i 2 w związku z art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) w związku z art. 20 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.) z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 i w związku z art. 31 ust. 3, a także w związku z art. 190 ust. 5 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu oraz wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 października 2015 r. (data nadania), M.J. (dalej: skarżący) zarzucił niezgodność: (1) art. 398²³ § 1 i 2 w związku z art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) w związku z art. 20 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.) z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji; (2) art. 123 § 2 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 i w związku z art. 31 ust. 3, a także w związku z art. 190 ust. 5 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym:

2.1. Sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej też: spółka) złożyła do Sądu Rejonowego w T. wniosek o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w sprawie zbadania zgodności art. 118 § 5 k.p.c. z art. 79 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5 oraz art. 190 ust. 5 w związku z art. 190 ust. 1 Konstytucji. W uzasadnieniu wniosku spółka podała, że ustanowiony

pełnomocnikiem z urzędu w sprawie radca prawny w opinii z dnia 2 maja 2014 r. stwierdził brak podstaw prawnych do złożenia skargi konstytucyjnej w imieniu spółki, przez co wkroczył w kompetencję Trybunału Konstytucyjnego w zakresie oceny dopuszczalności wniesienia tego środka prawnego.

Postanowieniem z czerwca 2014 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w T. oddalił wniosek spółki.

Postanowieniem z sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy w T., po rozpoznaniu skargi spółki na orzeczenie referendarza sądowego, utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie z czerwca 2014 r.

2.2. Na postanowienie z sierpnia 2014 r. spółka złożyła zażalenie, które zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z września 2014 r., jako niedopuszczalne.

Na postanowienie z września 2014 r. spółka złożyła zażalenie, które zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z listopada 2014 r., jako niedopuszczalne.

Na postanowienie z listopada 2014 r. spółka złożyła zażalenie, które zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z grudnia 2014 r., jako niedopuszczalne.

Na postanowienie z grudnia 2014 r. spółka złożyła zażalenie, które zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z lutego 2015 r., jako niedopuszczalne.

Na postanowienie z lutego 2015 r. spółka złożyła zażalenie, które zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z marca 2015 r., jako niedopuszczalne.

Na postanowienie z marca 2015 r. spółka złożyła zażalenie, które zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z kwietnia 2015 r., jako niedopuszczalne.

2.3. Równolegle spółka w piśmie z 24 listopada 2014 r. złożyła do Sądu Okręgowego w K. skargę na przewlekłość postępowania w sprawie, prowadzonej przed Sądem Rejonowym w T.

Postanowieniem z marca 2015 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił skargę spółki. W uzasadnieniu sąd ten wskazał, że postępowanie toczyło się wyłącznie w przedmiocie ustanowienia dla spółki pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, gdyż takie było żądanie zawarte we wniosku. Z uwagi na okoliczność, że postanowienie rozstrzygające wymienione żądanie zostało wydane przez referendarza sądowego, stosownie do treści art. 398²² § 1 k.p.c. na orzeczenie to przysługiwała skarga, przy czym stosownie do art. 398²³ k.p.c. – w przypadku odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu – sąd, rozpoznając taką skargę, wydaje postanowienie albo utrzymujące w mocy zaskarżone postanowienie referendarza sądowego, albo je zmieniające; w tym przypadku sąd orzeka jako druga instancja i stosuje odpowiednio przepisy o zażaleniu. W tej sytuacji nie budziło wątpliwości to, że postanowienie Sądu Rejonowego w T. z sierpnia 2014 r., utrzymujące w mocy postanowienie referendarza sądowego w tym sądzie z czerwca 2014 r. było orzeczeniem kończącym postępowanie, a jako wydane przez sąd drugiej instancji – było prawomocne z chwilą jego wydania i próby jego zaskarżenia przez spółkę nie mogły wpłynąć na jego prawomocność.

3. Zdaniem skarżącego art. 398²³ § 1 i 2 w związku z art. 123 § 2 k.p.c. w związku z art. 20 ustawy o TK z 1997 r. narusza Konstytucję „w zakresie, w jakim przewiduje, że sąd rozpoznając skargę na referendarza sądowego (na wydane przez niego postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej) orzeka jako sąd II instancji”. Z kolei niekonstytucyjność art. 123 § 3 k.p.c. skarżący upatruje „w zakresie, w jakim uprawnia referendarza sądowego do orzekania w sprawie odmowy zwolnienia od kosztów oraz odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu w sprawie wniesienia skargi konstytucyjnej, co w rezultacie prowadzi do pozbawienia skarżącego możliwości wniesienia skargi konstytucyjnej”.

4. W związku z tym, że pełnomocnik skarżącego dołączył do skargi postanowienie referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z sierpnia 2015 r. w sprawie ustanowienia dla Sp. z o.o. z siedzibą w T. pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej

w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z marca 2015 r., zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 1 grudnia 2015 r. (doręczonym 7 grudnia 2015 r.) pełnomocnik skarżącego – w trybie art. 77 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) został wezwany do usunięcia braku formalnego skargi przez nadesłanie poświadczonej kopii postanowienia właściwego sądu rejonowego w sprawie ustanowienia dla skarżącego M.J. pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w niniejszej sprawie.

W odpowiedzi na powyższe zarządzenie pismem procesowym, wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 12 grudnia 2015 r. (data nadania), pełnomocnik skarżącego nadesłał poświadczoną kopię postanowienia referendarza sądowego z sierpnia 2015 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 77 ust. 1 w związku z art. 81 ust. 1 *in fine* ustawy o TK z 2015 r. skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał Konstytucyjny bada, czy w sprawie nie zachodzą przesłanki odmowy nadania skardze dalszego biegu, o których mowa w art. 77 ust. 3 ustawy o TK z 2015 r.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że merytoryczne rozpoznanie analizowanej skargi konstytucyjnej byłoby niedopuszczalne.

2.1. Jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji skarżący wskazał postanowienie Sądu Okręgowego w K. z marca 2015 r. wydane w sprawie ze skargi Sp. z o.o. z siedzibą w T. na przewlekłość postępowania sądowego w sprawie, prowadzonej przed Sądem Rejonowym w T. Ponadto do skargi konstytucyjnej załączone zostało postanowienie referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z sierpnia 2015 r. w sprawie ustanowienia dla tej właśnie spółki pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z przywołanym postanowieniem Sądu Okręgowego w K.

2.2. W związku z powyższym nie budzi wątpliwości, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy orzeczenie, w związku z którym wystąpiono ze skargą konstytucyjną, dotyczyło innego podmiotu (tj. osoby prawnej – Sp. z o.o. z siedzibą w T.) aniżeli skarżący, którym jest M.J. Podkreślenia wymaga również to, że wnoszący w imieniu skarżącego skargę konstytucyjną radca prawny został umocowany do reprezentowania wskazanej spółki, a nie M.J., co bezspornie wynika z treści postanowienia referendarza sądowego z sierpnia 2015 r. To zaś oznacza, że analizowana skarga nie spełnia konstytucyjnych i ustawowych przesłanek warunkujących jej dopuszczalność. Przypomnieć bowiem należy, że w modelu skargi konstytucyjnej obowiązującym w polskim porządku prawnym legitymowanym do wniesienia tego środka ochrony wolności i praw jest jedynie ten podmiot (osoba fizyczna lub osoba prawna), którego prawa lub wolności zostały naruszone w sposób osobisty i bezpośredni przez zaskarżoną regulację zastosowaną w indywidualnym rozstrzygnięciu dotyczącym tego podmiotu. W odróżnieniu od wniosków kierowanych przez podmioty wymienione w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 Konstytucji, skarga nie jest środkiem uruchamiania tzw. kontroli abstrakcyjnej, a więc realizowanej w oderwaniu od płaszczyzny stosowania kwestionowanych przepisów w odniesieniu do podmiotu inicjującego postępowanie przed Trybunałem. Podstawowego znaczenia nabiera więc funkcjonalne powiązanie skargi konstytucyjnej z konkretnym postępowaniem, skarga nie jest bowiem środkiem prawnym o charakterze powszechnym (*actio popularis*). *Ergo* – w niniejszej sprawie niedopuszczalne było sporządzenie i wniesienie skargi konstytucyjnej w imieniu M.J., w sytuacji gdy ani orzeczenie wskazywane jako podstawa do wystąpienia z tym środkiem prawnym, ani tym bardziej postanowienie o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu nie dotyczyły skarżącego, ale innego podmiotu, czyli Sp. z o.o. z siedzibą w T.

2.3. Powyższa okoliczność stanowi samoistną negatywną przesłankę procesową, która przemawia za odmową nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 4 *in fine* ustawy o TK z 2015 r.

Z przedstawionych wyżej powodów postanowiono jak w sentencji.